

บทที่ 10

การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างตลอดเวลา สังคมปัจจุบันเป็นสังคมยุคท่ามกลางชื่อชื่อความรู้ต่าง ๆ เกิดขึ้นใหม่อยู่เสมอ การที่บุคคลจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง จำเป็นต้องเป็นผู้รักการและหาความรู้ การศึกษามีบทบาทสำคัญในการเตรียมสมาชิกให้แก่สังคม จึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนเพื่อผลิตสมาชิกของสังคมให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามเอกตภาน โดยการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการสร้างความรู้ซึ่งจะเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในอนาคต

การจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการปฏิรูปการศึกษาควรเน้นการปฏิบัติให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือกระทำ มีส่วนร่วมในกิจกรรม และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center)

การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นรูปแบบการเรียนรูปแบบหนึ่ง ที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะทางสังคมและการทำงานกลุ่ม รวมทั้งทักษะในการสื่อสาร

ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1987, 122) ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือว่า เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มละประมาณ 2-5 คน โดยที่สมาชิกในกลุ่มนี้มีความแตกต่างกันทางด้าน เพศ

เชื้อชาติ ความสามารถทางการเรียน ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มร่วมกันรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย

อาร์ทซ์และนิวแมน (Artzt and Newman, 1990, 448-452) กล่าวถึง ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือว่า เป็นการเรียนที่จัดสมาชิกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ให้ร่วมกันแก้ปัญหาหรือทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน

แนททีฟและคณะ (Nativ and others 1991, 216-225) กล่าวถึงการเรียนแบบร่วมมือว่า เป็นวิธีเรียนที่นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็กเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ กลุ่มหรือทีมงานปกติมีจำนวน 4-6 คน มีความแตกต่างกันในด้านผลสัมฤทธิ์ เพศ และเชื้อพันธุ์ สมาชิกในกลุ่มจะมีบทบาทต่างกันและมีการหมุนเวียนเปลี่ยนกันรับผิดชอบ

สลัвин (Slavin 1990, 71-82) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีสอนแบบหนึ่งที่กำหนดให้นักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน ทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มเล็ก ๆ มักมีสมาชิกกลุ่มละ 3-5 คน ลักษณะเด่นของการเรียนแบบนี้ คือ เน้นทักษะการติดต่อร่วมมือร่วมแรงกันระหว่างสมาชิกทุกคน สมาชิกแต่ละคนมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาและเนื้อหาที่ร่วมกันทำ เพราะครูเรียกให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งตอบหรืออธิบายกระบวนการแก้ปัญหา สมาชิกผู้นั้นต้องสามารถอธิบายได้ การเรียนแบบนี้สามารถทุกคนต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ที่ครูสอนและช่วยสอนเพื่อนทั้งหมด เพื่อจะได้รับความสำเร็จร่วมกัน

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) หมายถึง วิธีสอนกลุ่มหนึ่งซึ่งจัดสภาพการเรียนการสอนให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย ประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน โดยทั่วไปแล้วกลุ่มย่อยของนักเรียนประกอบด้วยนักเรียน 4 คน คนหนึ่งมีความสามารถสูง ส่องคนมีความสามารถปานกลาง อีกคนหนึ่งมีความสามารถต่ำ นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อยเพื่อจุดประสงค์ร่วมกัน นักเรียนในกลุ่มมีความรับผิดชอบ 2 ประการ คือ เรียนรู้เนื้อหาวิชาที่สอนในชั้นและช่วยเหลือกันและกันในการเรียนเพื่อบรรลุจุดประสงค์ของกลุ่ม (วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์, 2537, 59)

จากความหมายดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center) ส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน สามารถในกลุ่มมีระดับความสามารถแตกต่างกัน เช่น เพศ เชื้อชาติ และความสามารถทางการเรียน สามารถสื่อสารกันและร่วมกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย โดยที่สมาชิกแต่ละคนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน และต่องานกลุ่ม โดยมีเป้าหมายร่วมกัน และได้รับรางวัลร่วมกัน เมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จ

การเรียนแบบร่วมมือเป็นผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนร่วมกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย มีการใช้กระบวนการกรอกลุ่มและการสื่อสารภายในกลุ่มจนสมาชิกเกิดความเข้าใจตรงกัน และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนั้น การเรียนแบบร่วมมือจึงเป็นผลที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิก การทราบหน้ากากของการปฏิบัติของตนมีผลต่อกลุ่ม รู้สึกประสบความสำเร็จและความภูมิใจร่วมกัน

คุณประโยชน์ของภาคเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือประกอบด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้ (ศุภวรรณ เล็กวิໄโล, 2540, 41-42)

1. การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันหรือการพึ่งพาอาศัยกันในทางบวก (Positive Interdependence) จะส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน รับผิดชอบร่วมกันสนับสนุนกัน นอกเหนือนี้รวมถึงการทราบหน้ากันความสำเร็จของกลุ่มชื่นชมกันสมาชิกในกลุ่ม

2. การส่งเสริมปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า (Face to Face Interaction) การที่นักเรียนทำงานร่วมกัน โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อย มีการฝึกทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยฝึกให้นักเรียนอภิปราย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะที่เผชิญหน้ากันและช่วยให้สมาชิกบรรลุความตุตุประสงค์

3. การรับผิดชอบรายบุคคล (Individual Accountability) สมาชิกแต่ละคนต้องทราบหน้ากัวผลงานของกลุ่มจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตัวช่วยความร่วมมือและความรับผิดชอบของสมาชิกทุกคน เช่น แสดงความคิดเห็น ตอบค่าถาม หรือแก้ปัญหาร่วมกัน เป็นต้น

4. ทักษะทางสังคม (Social Skill) สมาชิกควรได้รับการสอนทักษะทางสังคม ทางด้านความเป็นผู้นำ การสื่อสาร การตัดสินใจเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. กระบวนการกลุ่ม (Group Process) กระบวนการกลุ่มเป็นกระบวนการทำงานที่มีขั้นตอน สมาชิกทุกคนต้องเข้าใจเป้าหมายการทำงาน วางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน ดำเนินงานตามแผน ตลอดจนประเมินผลและปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กระบวนการกลุ่มเกิดขึ้นในขณะที่สมาชิกทำงานร่วมกัน มีการอภิปราย ซักถามเพื่อปฏิบัติให้ถึงเป้าหมายของกลุ่ม หลังจากการทำงานร่วมกันจะมีการประเมินผล การทำงานของสมาชิกรายบุคคลและงานกลุ่ม เพื่อรู้ข้อบกพร่องและปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

องค์ประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือทุกองค์ประกอบต่างมีความสัมพันธ์ ซึ่งกันและกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะทางสังคม ทักษะในการทำงานกลุ่มย่อย และ กระบวนการกลุ่มจึงเป็นต้องได้รับการฝึกฝนและสามารถนำไปใช้ต่อไปได้โดยทันที

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

วีลเลอร์ (Wheeler, 1990) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบร่วม มือไว้เทียบกับการจัดกลุ่มนักเรียน การจัดการเรียนการสอน บทบาทของผู้สอนและใน เรื่องของการประเมินผล ดังนี้

1. การจัดกลุ่มนักเรียนและการจัดการเรียนการสอน

1.1 ขนาดของกลุ่ม กลุ่มหนึ่งจะมีนักเรียน 3-5 คน ที่มีความแตกต่างกันใน เรื่องต่าง ๆ เป็นต้นว่า เพศ อารมณ์ ศาสนา ความสามารถทางการเรียน ได้แก่ เก่ง ปานกลาง และอ่อน เป็นต้น

1.2 ระยะเวลาในการร่วมกัน เวลาในการอยู่ร่วมกันของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม ประมาณ 2 สัปดาห์ หรือบทเรียนหนึ่ง ๆ ซึ่งการเปลี่ยนกลุ่มของนักเรียนแต่ละครั้งควร ท่อส่งมีระบบเพื่อไม่ให้เกิดความสับสน เสียเวลา และเปลี่ยนกลุ่มได้อย่างรวดเร็ว การ เปลี่ยนกลุ่มมีหลักวิธี เช่น

(1) การเขียนลงบนแผ่นกระดาษหรือเครื่องจดจำชั้มศีรษะ ให้รายละเอียดว่า กลุ่มที่เท่าไร อยู่ตรงไหนของห้องเรียน สีปูด้าห์ดิ ใจจะอยู่กลุ่มใดและมีบทบาทอย่างไรในกลุ่มนี้

(2) การจัดกรอบเป้าหมายในลักษณะต่างๆ

1.3 งานและบทบาทในกลุ่ม สมาชิกควรได้เรียนรู้บทบาทสำคัญที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานกลุ่ม ได้แก่

(1) บทบาทของผู้นำกลุ่มในการร่วมกันแก้ปัญหาหรือร่วมกันทำงานที่ได้รับมอบหมายโดยการเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator)

(2) ผู้บันทึก (recorder) เป็นผู้บันทึกรายงานของกลุ่ม บันทึกในสิ่งที่สมาชิกของกลุ่มได้อภิปรายหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

(3) ผู้ควบคุมเวลา (timer) ในการทำงานต้องมีผู้ดูแลควบคุมเวลาไว้ งานแต่ละขั้น แต่ละขั้นตอน ใช้เวลางานเท่าไหร

(4) ผู้จัดอุปกรณ์ (materials) ในการเรียนแต่ละชั้นในแต่ละห้องต้องมีผู้รับผิดชอบในการจัดเรื่องอุปกรณ์การเรียนที่ได้รับจากครุผู้สอน

(5) ผู้กระตุ้น (encourager) เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำอธิบายเพิ่มเติมแก่เพื่อนสมาชิก งานแต่ละหน้าที่หักหมัดนักเรียนแต่ละคนต้องมีโอกาสได้หมุนเวียนกันรับผิดชอบ

1.4 ขั้นตอนการเรียนแบบร่วมมือ แต่ละกลุ่มประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ใช้เวลาเรียนครั้งละ 50-60 นาที ประกอบด้วย

(1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (introduction) ใช้เวลา 8-15 นาที เพื่อทบทวนเรื่องที่เรียนมาแล้วและทบทวนในเรื่องบทบาทของการทำงานกลุ่ม และความจำเป็นในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

(2) ขั้นทำงานในกลุ่ม (group work) ใช้เวลา 25-30 นาที ในการแจกอุปกรณ์การเรียน งานที่จะให้นักเรียนทำแต่ละครั้งควรเป็นเรื่องที่น่าสนใจ สมาชิกในกลุ่มทำงานตามบทบาทที่ได้รับความร่วมมือปรึกษาหารือ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทุกคนมีส่วนร่วมในกลุ่มรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

(3) ขั้นรวมสมอง (wrap up or pull idea together) ใช้เวลา 10-15 นาที ในขั้นนี้เป็นขั้นการนำเสนอผลงาน เสนอแนวความคิดร่วมกันทั้งห้อง ให้แต่ละ

กลุ่มได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นโดยครูต้องเป็นบทบาทอย่าง เพื่อให้นักเรียนได้เสนอ
ความคิดเห็นเพิ่มเติมที่และทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียน

2. บทบาทของครูผู้สอน

2.1 บทบาททางตรง คือ การให้ความรู้กับนักเรียนในเรื่องของบทบาทหน้าที่
ความรับผิดชอบ การฝึกทักษะทางสังคมเพื่อให้งานกลุ่มนี้มีประสิทธิภาพ ติดตามถูก
พฤติกรรมนักเรียนในแต่ละกลุ่มว่าอยู่ในบทบาทที่ถูกต้องเหมาะสมเพียงใด ตลอดจนให้
ความรู้เพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนไม่ได้อธิบาย ซึ่งเป็นเรื่องหรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ใน
การสอนแต่ละครั้ง รวมทั้งเก็บผลงานของนักเรียนมาศึกษาปัญหา ข้อบกพร่อง เพื่อ
ปรับปรุงแก้ไขในชั่วโมงต่อไป

2.2 บทบาททางอ้อม คือ ครู คอยติดตาม สังเกตการทำงานของแต่ละ
กลุ่ม คอยให้คำแนะนำเมื่อเด็กมีปัญหา และพยายามให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันทำงาน
หากมีปัญหาการไม่ยอมรับสมាជິກຄນได้คนหนึ่งของกลุ่ม ครูต้องพยายามช่วยเหลือด้วย
วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการยอมรับให้ได้ ครูต้องคอยให้กำลังใจและให้คำชี้แจงแก่
นักเรียนเมื่อนักเรียนสามารถทำงานได้ประสมผลสำเร็จ

3. การประเมินผล มีวิธีการประเมินจากการเสนอผลงานของนักเรียน การ
ทดสอบ การสังเกตการทำงานของนักเรียนในแต่ละกลุ่ม และการเสนอความคิดเห็นของ
นักเรียนในขั้นระดมสมอง

อาเรนส์ (Arends, 1989) ได้เสนอแนะขั้นตอนการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้ คือ

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเรียน เป็นขั้นตอนที่ครูอธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์
ของบทเรียนให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน

2. ให้ข้อมูล เป็นขั้นตอนที่ครูสอนหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียนที่
นักเรียนต้องศึกษา

3. จัดนักเรียนเป็นกลุ่ม ในขั้นนี้ครูต้องอธิบายให้นักเรียนทราบถึงการจัดกลุ่ม
ครู แนะนำเกี่ยวกับทักษะในการทำงานกลุ่มและทักษะทางสังคม

4. ให้ความช่วยเหลือกลุ่มในการทำงานหรือการเรียน ในขั้นนี้ครูต้องอธิบายให้
นักเรียนทราบถึงวิธีการจัดกลุ่ม แนะนำเกี่ยวกับทักษะการทำงานและทักษะทางสังคม
นักเรียนจะเรียนหรือทำงานกลุ่มร่วมกัน ครูต้องคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อนักเรียนมี

ข้อสงสัย หรือมีปัญหาที่สามารถไข้กันได้ และเมื่อกลุ่มต้องการคำแนะนำช่วยเหลือจากครู

5. ทดสอบ นักเรียนทุกคนต้องทำการทดสอบเมื่อจบบทเรียนหนึ่ง ๆ เพื่อจะได้ทราบว่า�ักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนมากน้อยเพียงใด และนำคะแนนที่ได้มาคิดเป็นคะแนนของกลุ่ม ซึ่งเป็นคะแนนของสมาชิกทุกคน

6. ให้การเสริมแรง ในขั้นนี้เป็นขั้นการยอมรับผลสำเร็จของนักเรียนและของกลุ่ม ซึ่งเป็นการใช้คำพูดหรือใช้โครงสร้างเกี่ยวกับรางวัล เป็นกำลังใจให้แก่นักเรียนแต่ละกลุ่ม

แบบการเรียนที่ใช้ในบทเรียนนี้

รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือที่นิยมใช้ทั่วไปในปัจจุบันมี 8 รูปแบบ ดังนี้

1. Student Team Achievement Division (STAD) การเรียนแบบนี้ถูกพัฒนาโดย ชลาวินและคณะ (Slavin and others, 1991, 71-82) จากแบบ Student Team Learning ที่มหาวิทยาลัย约翰斯霍普金ส์ (Johns Hopkins University) การเรียนแบบนี้ มีสมาชิก 4 คน ระดับสติปัญญาต่างกัน เช่น เก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน อ่อน 1 คน ครูกำหนดบทเรียนและงานของกลุ่มไว้ ครูสอนบทเรียนให้นักเรียนทั้งชั้นแล้วให้กลุ่มทำงานตามกำหนด นักเรียนในกลุ่มช่วยเหลือกัน เด็กเก่งช่วยและตรวจงานของเพื่อนให้ถูกต้องก่อนนำส่งครู นักเรียนต่างคนต่างทำข้อสอบ และอาศัยคะแนนของทุกคนมารวบเป็นคะแนนของกลุ่ม ครูจัดลำดับคะแนนทุกกลุ่มปิดประกาศให้ทุกคนทราบ

2. Team Games Tournament (TGT) การเรียนแบบนี้ถูกพัฒนาโดย ชลาวินและคณะ (Slavin and others, 1986 อ้างถึงใน Slavin, 1991, 71-82) จากแบบ Student Team Learning (STL) เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะวิชาทั่วไปและทุกระดับการศึกษา วิธีนี้จัดกลุ่มเช่นเดียวกับ STAD หลังจากครูสอนบทเรียนแต่ละบทแล้ว กลุ่มต้องเตรียมสมาชิกทุกคนในกลุ่มให้พร้อม สำหรับการแข่งขันตอบคำถามที่ครูจะให้มีขึ้นในวันต่อไป โดยมีการช่วยสอนและถามกันในกลุ่มตามเนื้อหาในเอกสารที่ครูแจกให้ โดยปกติ การแข่งขันจะมีสัปดาห์ละครั้ง ประกอบด้วยคำถามสั้น ๆ เกี่ยวกับบทเรียนที่ครูแจกไปแล้วและที่ปรากฏในเอกสาร ใช้เวลาแข่งขันครั้งละประมาณ 45 นาที ในการแข่งขันครู่จะจัดให้นักเรียนที่มีผลการเรียนในระดับเดียวกันแข่งขันกัน โดยให้นักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุด

3 คนแรก ในการแข่งขันครั้งก่อนได้แข่งขันก่อน และคนที่ได้คะแนนรองลงมาไปแข่งขันกัน ชุดละ 3 คนตามลำดับ คะแนนที่สมาชิกในแต่ละกลุ่มทำได้จะนำมารวมเป็นคะแนนของ กลุ่มเมื่อเสร็จการแข่งขันแต่ละครั้ง ครูจะออกอุปสรรคประจำห้อง ลงประกาศชนเชียร์ที่ทำ คะแนนได้สูงสุดและกลุ่มที่ทำคะแนนได้มากที่สุด

3. Team Assisted Individualization (TAI) การเรียนแบบนี้ถูกพัฒนาโดย ชาลวิน (Slavin, 1991, 71-82) โดยนำรูปแบบการเรียนของ STAD และ TGT มาปรับ เข้าด้วยกัน เพื่อพัฒนาให้เหมาะสมกับวิชาคณิตศาสตร์ ใช้สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 มีสมาชิก 4 คน มีระดับความรู้ต่างกัน ครูเรียนักเรียนที่มีระดับความรู้เดียวกัน ของแต่ละกลุ่มน้ำสอน ความยากง่ายของเนื้อหาวิชาที่สอนจะแตกต่างกัน เด็กกลับไปยัง กลุ่มของตนและต่างคนต่างกันที่ได้รับมอบหมาย แต่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อเรียน จบหน่วยการเรียนแต่ละหน่วย ครูจะทดสอบเด็ก ใช้ข้อสอบแต่ละคนในแต่ละสัปดาห์ ทุกคนสอบข้อสอบโดยไม่มีการช่วยเหลือกัน ครูนับจำนวนบทเรียนที่นักเรียนแต่ละกลุ่ม ทำได้ กลุ่มใดทำได้มากกว่าเกณฑ์ที่ครูกำหนด กลุ่มนั้นจะได้รับรางวัลและเพิ่มคะแนนเป็น พิเศษให้กับกลุ่มที่ทำแบบฝึกหัดได้ถูกทุกข้อ

4. Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC) การเรียนแบบ นี้ถูกพัฒนาโดย สตีเวน (Steven, 1987, อ้างใน Slavin, 1991, 71-82) สำหรับวิชา อ่านเขียนและทักษะอื่นทางภาษาสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-5 แต่ละกลุ่มมีสมาชิก 4 คน ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน กลุ่มละ 2 คน จับคู่ กัน ครูแยกสอนที่ละกลุ่ม ขณะที่ครูสอนกลุ่มนั้น กลุ่มที่เหลือจะจับคู่ทำกิจกรรม ดังต่อไปนี้ เช่น อ่านให้เพื่อนฟัง ท่านายว่าเรื่องที่อ่านจะสนใจอย่างไร เล่าเรื่องย่อให้ เพื่อนฟัง ตอบคำถามท้ายบท ฝึกจดจำและสะกดคำ ศ้นหาความหมายของคำศัพท์ที่ ปรากฏในเรื่อง จากนั้นให้เด็กเก่งและเด็กอ่อนจับคู่กันทำงาน กิจกรรมที่ทำมักเป็นสรุป จุดสำคัญของเรื่องฝึกอ่านเพื่อความเข้าใจ จัดทำโครงร่างของเรื่องความ เขียนเรียงความ และบททวนเรื่องความหรือเรื่องที่เขียน เพื่อปิดป้ายประกาศหน้าหรือในห้องเรียน เด็กจะ เรียนตามแผนการสอนที่กำหนดให้ แล้วฝึกปฏิบัติทดลองสอบก่อนทดสอบจริง เด็กจะไม่ ทำการทดสอบจนกว่าทั้งสองจะประเมินกันแล้วว่าพร้อมที่จะสอบ เด็กคุ้นเคยกับคะแนนเฉลี่ย ทั้งการอ่านและการเขียนได้สูงกว่าเกณฑ์ที่ครูกำหนด ได้รับการประกาศเชิญ

5. Jigsaw I การเรียนแบบนี้ถูกพัฒนาโดย อีเลียตและคณะ (Elliot and others, 1978 อ้างถึงใน Slavin, 1991, 71-82) เพื่อใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6

วิธีนี้ก่อให้เกิดความรู้ต่างกัน สามารถแต่งตั้งเป็นกลุ่มเพื่อเรียนร่วมกับสมาชิกกลุ่มอื่น ในหัวข้อที่ต่างกัน แล้วทุกคนกลับกลุ่มของตนเพื่อสอนเพื่อนในสิ่งที่ตนเองได้ไปเรียนร่วมกับสมาชิกของกลุ่มอื่น การประเมินผลเป็นรายบุคคลรวมเป็นคะแนนของกลุ่ม

6. Jigsaw II การเรียนแบบนี้ถูกพัฒนาโดย ชลาวิน (Slavin, 1991, 71-82) โดยการผสมผสานของ Jigsaw I และ STAD ใช้กับขั้นตอนของการศึกษาด้านสังคมหรือวิชาอื่นที่ต้องเรียนจากเนื้อหาในหนังสือ มีสมาชิก 4-5 คน นักเรียนทุกคนเรียนบทเรียนเดียวกัน สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มให้ความสนใจในหัวข้ออยู่ในบทเรียนต่างกัน ครรภ์สนใจหัวข้อเดียวกันจะไปประชุม ค้นคว้า อภิปราย แล้วกลับมาที่กลุ่มเดิมของตน เพื่อสอนเพื่อนในเรื่องที่ตนเองไปประชุมกับสมาชิกของกลุ่มอื่นมา จบบทเรียนมีการทดสอบผลของคะแนนกลุ่มที่พัฒนาขึ้นได้ตามมาตรฐานที่กำหนดจะได้รับรางวัล

7. Learning Together การเรียนแบบนี้ จ่อทันสันและจ่อทันสันพัฒนาขึ้น (Johnson and Johnson, 1987 อ้างถึงใน Slavin, 1991) วิธีนี้สมาชิกในกลุ่มมี 4-5 คน ระดับความรู้ต่างกัน ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 ครูทำการสอนทั้งชั้น เด็กแต่ละกลุ่มทำงานตามที่ครูมอบหมาย คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากผลงานของกลุ่ม สมาชิกกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีความรับผิดชอบในตัวเองต่องานที่ได้รับมอบหมาย สมาชิกกลุ่มมีทักษะในการทำงานกลุ่ม ครูสอนทักษะการทำงานกลุ่มและประเมินการทำงานกลุ่มของนักเรียน

8. Group Investigation วิธีนี้สมาชิกในกลุ่มมี 2-6 คน แต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อเรื่องที่ต้องการค้นคว้า สมาชิกในกลุ่มแบ่งงานกันทำ กลุ่มเสนอผลงานหรือรายงานต่อหน้าชั้น การให้รางวัลหรือคะแนนให้เป็นกลุ่ม (Sharan, 1987 อ้างถึงใน Slavin, 1991)

กิจกรรมการเรียนแบบ Roundtable

กิจกรรมการเรียนแบบ Roundtable เป็นกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือที่ง่ายที่สุดที่สามารถนำไปปรับใช้ได้กับทุกวิชา กิจกรรมการเรียนการสอนแบบนี้เป็นวิธีที่ถูกนำมาใช้มากที่สุดเมื่อเริ่มต้นการเรียนการสอนมีขั้นตอนของกิจกรรม ดังนี้ (Spencer, 1988, 11)

1) การตั้งปัญหา (the problem) ครูถามคำถามที่มีค่าตอบที่หลากหลาย เช่น ให้นักเรียนบอกซึ่งผลไม้ที่มีสีแดงหรือตัวเลขที่เป็นไปได้มีรวมกันแล้วเท่ากับ 10 เป็นต้น

2) การช่วยเหลือกันในหมู่นักเรียน (students contribute) นักเรียนแต่ละคน จะเขียนคำตอบเพียงหนึ่งคำตอบลงในแผ่นกระดาษ ตัวอย่างผลไม้ที่มีสีแดง เช่น แอปเปิล แล้วส่งต่อไปยังเพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ ทางข้างมือต่อไปเรื่อย ๆ นักเรียนทุกคนในกลุ่ม จะเสนอความคิดเห็นในลักษณะที่เป็นวงกลม (Roundtable)

ในขณะเดียวกันกิจกรรมแบบ Roundtable สามารถดัดแปลงใช้ได้หลายวิธี ก่อรากคือ กิจกรรมการเรียนแบบ Roundtable สามารถนำไปใช้ได้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลา หรือจะนำไปใช้ในรูปของการแข่งขันที่ได้โดยค่ามิจ้าว่า ทีมใดจะได้คำตอบมากที่สุด หรือค่ามิจ้าวที่เป้าหมายในการทำกิจกรรมร่วมกันของนักเรียนในชั้นเรียน อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนแบบนี้ ให้ความสำคัญกับกระบวนการมากกว่าผลผลิต เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนมากกว่า

กิจกรรมแบบ Roundrobin มีลักษณะเช่นเดียวกับกิจกรรมแบบ Roundtable แต่ใช้การพูดแทนการเรียน เหมาะกับเด็กเล็ก หรือกิจกรรมที่ต้องการความร่วมมือมากกว่าผลผลิต กิจกรรม Roundrobin สำหรับเด็กโต เรียกว่า Sharearound

กิจกรรมการเรียน Roundtable สามารถนำไปใช้กับวิชาต่าง ๆ เช่น ในวิชาคณิตศาสตร์ เช่น จำนวนที่เป็นไปได้ที่สามารถรวมกันได้ 11 ตัวเลขที่ไม่มีอะไรมารองตัว (prime number) เพียงส่วนที่เท่ากัน หรือในวิชาภาษาอังกฤษ อาจให้นักเรียนบอกคำนามค่ากริยา คำที่เป็น past tense ประโยคถูกาน เป็นต้น

บัญชีภาษาอังกฤษ

การเรียนแบบร่วมมือ ครูต้องกำหนดจุดประสงค์บทเรียนอย่างชัดเจน โดยแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ จุดประสงค์ของเนื้อหาวิชา และจุดประสงค์ของการเรียนรู้ร่วมกัน มีการวางแผนการจัดกลุ่มนักเรียนก่อนสอน โดยจัดนักเรียนให้คละความสามารถนักเรียนมีลักษณะนิสัยต่าง ๆ ปนกันไป ครูควรจัดให้โดยไม่ให้นักเรียนเลือกกลุ่มเอง และนักเรียนควรอยู่ในกลุ่มนานจนกว่ากลุ่มจะประสบความสำเร็จ การเปลี่ยนกลุ่มบ่อย ไม่เป็นผลดีต่อกระบวนการการทำงานกลุ่มซึ่งไปสู่จุดประสงค์ร่วมกัน ครูต้องเตรียมบทเรียนและสื่อการสอนในการสอนบางครั้งครูแจกชิ้นมูลเมื่อมีภาระสอนในกลุ่ม แต่บางครั้งครูก็แบ่งชิ้นมูลเป็นส่วน ๆ ให้แต่ละคนได้อ่านชิ้นมูลแต่ละส่วนที่ไม่เหมือนกัน (Jigsaw)

นอกจากนั้นครูยังต้องกำหนดจุดประสงค์ที่สอดคล้องกับการเรียนแบบร่วมมือ ในด้านการพึงพาอาศัยกันในทางบวก กำหนดงานที่สอดคล้องกับการเรียนแบบร่วมมือในด้านความรับผิดชอบรายบุคคล อธิบายพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนอย่างชัดเจน นั่นคือ การอธิบายงานและอธิบายจุดประสงค์อย่างชัดเจน โดยใช้วิธีหลัก ๆ วิธี เช่น การให้คะแนน การทำงานสำคัญ การทำงานที่ตีขึ้นกว่างานขั้นเดิม ควบคุมการทำงานของนักเรียน ครูอาจสอดแทรกในการทำงานกลุ่ม ช่วยเหลือการทำงานของนักเรียน สอนทักษะการทำงานร่วมกัน วัดผลสำคัญของการทำงานร่วมกันของนักเรียน สรุปบทเรียน วัดผลคุณภาพและปริมาณความรู้ของ นักเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม (วิทยาลัยครุศาสตรบูรีวิทยาลัย, 2537, 59-60)

สรุปได้ว่า ครูควรมีบทบาทในการสอนแบบร่วมมือ ดังนี้ เป็นผู้สรุป เป็นผู้ตรวจสอบ เป็นผู้ดูแลความถูกต้อง เป็นผู้ขยายความให้ชัดเจน เป็นผู้หาย้อมลงมาให้นักเรียน (Researcher/Runner) เป็นผู้เสริมแรง (Encourager) และเป็นผู้สังเกตให้ทุกคนทำงานของตนอย่าง

ข้อดีของการเรียนแบบร่วมมือ

การนำการเรียนแบบร่วมมือมาใช้ในการเรียนการสอน มีข้อดีหลายประการ ได้แก่

1. นักเรียนเรียนเก่งเข้าใจคำสอนของครูได้ดี สามารถเปลี่ยนคำสอนของครูเป็นภาษาพูดของเด็ก อธิบายให้เพื่อนฟังได้ ทำให้เพื่อนเข้าใจดีขึ้น
2. นักเรียนที่ทำหน้าที่อธิบายบทเรียนให้เพื่อนฟัง เข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น เพราะเข่งสอนก็ยิ่งทำให้เข้าใจบทเรียนที่ตนเองตีบิ่งขึ้น
3. การสอนเพื่อนเป็นการสอนแบบตัวต่อตัว ทำให้นักเรียนได้รับการเอาใจใส่และมีความสนใจมากยิ่งขึ้น
4. นักเรียนต่างกันพยายามช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพิ่มความคุ้มค่าและแน่นหนาของกลุ่มตัวย
5. นักเรียนทุกคนเข้าใจดีว่าคะแนนของตนมีส่วนช่วยเพิ่มหรือลดค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ดังนั้น ทุกคนต้องพยายามอย่างเต็มที่จะอาศัยเพื่อนอย่างเต็มที่ได้
6. นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสฝึกทักษะทางสังคม มีหัวหน้ากลุ่ม มีผู้ช่วย มีเพื่อนร่วมกลุ่ม ซึ่งเป็นการเรียนรู้วิธีการทำงานของกลุ่ม อันเป็นประโยชน์เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่

7. นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้กระบวนการกรอกอุ่น เพราะในการปฏิบัติงานร่วมกันต้องมีการทบทวนกระบวนการทำงานของกลุ่ม เพื่อให้ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานหรือคะแนนของกลุ่มดีขึ้น

8. นักเรียนที่เก่งจะมีบทบาททางสังคมในชั้นมากยิ่งขึ้น และจะรู้สึกว่าไม่ได้เรียนหรือหลบไปท่องหนังสือเฉพาะตน นักเรียนจะรู้ว่าตนเองมีหน้าที่ทางสังคมด้วย

9. การตอบค่าถามในห้องเรียน นักเรียนจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าหากตอบผิดก็มีอว่าผิดทั้งกลุ่ม คนอื่น ๆ จะต้องช่วยเหลือบ้าง นักเรียนจะมีความผูกพันกันมากขึ้น (สูรศักดิ์ หลานมาลา 2532, 11-13)